

Furesø Kommune - 2019

# Grøn Plan 2013-2024

Status for perioden 2013-2019



FURESØ  
KOMMUNE

# Status for Grøn Plan

## Status for perioden 2013 – 2019

### Grøn Plan

Grøn Plan blev vedtaget i 2013, gældende for perioden 2013 – 2024. Forvaltningens arbejde med udviklingen af naturen i kommunen - og især med fremme af biodiversitet - har taget udgangspunkt i målene i Grøn Plan. Denne statusrapport sammenfatter og synliggør indsatsen i de forløbne 6 år.

Byrådets arbejdsprogram, der blev vedtaget i april 2018 sætter følgende mål for naturbeskyttelse, øget naturrigdom og formidling af vores naturværdier:

Vi skal beskytte, udvikle og genopbygge vores rige natur, fremme biodiversitet og formidle viden om vores natur:

- Fredning af området omkring Laanshøj
- Naturpleje af § 3-områder og øvrige naturområder
- Samarbejde med kommunens forskellige græsserlaug om naturpleje
- Arbejde med Naturpark Mølleåen, herunder sikre naturformidling – skiltning, evt. app-baseret oplysning om fauna mm.
- Naturformidling i samarbejde med bl.a. Hjortøgård, Skolelandbruget, Haver til maver og Naturskolen. De mange nyttehaver og uddannede naturformidlere på skoler og institutioner skal bidrage
- Stier i det åbne land
- Samarbejde med DN, Miljørådet og andre foreninger.
- 

Som opfølgning til arbejdsprogrammet, har Byrådet bedt om en status for Grøn Plan.

Grøn Plan 2013-2024 er inddelt i en række temaer, som denne statusrapport tager udgangspunkt i. For hvert tema gennemgås, hvordan det går, hvad der er gjort og hvilke udfordringer, der fremadrettet er inden for temaet. For hvert tema er der desuden udarbejdet et statuskort, som viser hvor i kommunen, indsatserne er gennemført. Derudover gives der også en status for kommunens samarbejde med andre – nabokommuner, frivillige mv. - samt indsatsen for at formidle naturen.

## Overordnede mål med Grøn Plan

Grøn Plan 2013-2024 formulerer overordnet kommunens langsigtede mål for natur og landskab samt foreslår en række indsatser, der på mellemlang og kort sigt kan bidrage til at styrke natur og landskab.

### Mål for natur og landskab

Furesø Kommunes langsigtede mål for natur og landskab, som fremgår af tekstboksen til højre, strækker sig frem til 2024, og består af en række sigtelinjer, som forvaltningen styrer efter i arbejdet med at udvikle naturen og landskabet i kommunen.

Planen sætter også nogle overordnede mål for den rekreative benyttelse og for naturen som en helhed. Furesø Kommune arbejder for at styrke borgernes muligheder for at opleve og bruge natur og landskab, øge borgernes opmærksomhed på natur og landskab samt deltagelse i at fremme naturen.

Den overordnede sigtelinje for naturen i kommunen er, at biodiversiteten i kommunen bliver styrket, både i landområderne og i byerne. Det betyder, at kommunen arbejder for at styrke biodiversiteten gennem pleje af naturen og samtidig arbejder for at bremse tabet af biodiversitet gennem planlægning og administration. Kommunen arbejder også på at skabe mere sammenhængende natur, og på at sikre sjældne og sårbare arter ved at pleje og genoprette levesteder.

Arbejdet med at beskytte, udvikle og genopbygge naturen er et langt, sejt træk af vedvarende indsatser, hvor hver enkelt indsats bidrager en lille smule i den rigtige retning.

### Temaer i Grøn Plan

Grøn Plan 2013-2024 er inddelt i en række temaer, som denne statusrapport tager udgangspunkt i. De overordnede temaer er skove,

#### Furesø Kommune har som sigtelinjer, at:

- de specifikke landskabskarakterer i kommunen bliver bevaret og fremhævet
- biodiversiteten i kommunen bliver styrket
  - i skovene
  - i tørbundsnaturen
  - i de våde områder, søer, vandløb, moser og enge
- både naturværdierne og de rekreative værdier, der er knyttet til de store søer, bliver bevaret og styrket
- leve- og spredningsmuligheder for kommunens fokusarter bliver sikret og forbedret
- alle kendte invasive planter kommer under kontrol og bliver stort set udryddet i kommunen

søer, overdrev og tør natur, vådområder – herunder vandløb, moser og småsøer, fokusarter og invasive arter.

#### Kommunen – grundejer og myndighed

Furesø Kommune ejer en række naturområder, som bliver plejet med biodiversitet som primær målsætning. Kommunen ejer også landbrugsarealer, som er bortforpagtet til økologisk jordbrug.

Kommunen er plejemyndighed for fredede områder og for Natura 2000-områder. Disse områder er ofte i privat eje, men kommunen kan gennemføre pleje i disse områder for at opfylde formålene med fredning eller udpegning. Denne statusrapport omhandler derfor indsatser både på kommunalt og på privat ejet jord.

## Skove

**Skovene er vigtige som levesteder for dyr og planter og bidrager med sin variation til høj biodiversitet. Størstedelen af skovene i Furesø Kommune er ejet og drevet af staten, men der findes mindre skove i kommunalt eje og i kirkens eje samt mindre, privatejede skovarealer.**

### Hvordan går det?

Skovarealet i Furesø Kommune er ret konstant, og der er ikke udpeget arealer til skovrejsning inden for kommunen. Skovarealet udgør 26 % af kommunens landareal, ca. 15 km<sup>2</sup>, hvoraf staten ejer 91 %.

Langs nordsiden af Farum Sø og på Grethesholm vokser gammel naturskov, hvor mange af træerne nærmer sig 300 år eller mere. Skovene er ejet af Farum Sogn og af Furesø Kommune, som begge driver skovene med biodiversitet som formål.

En af de helt store udfordringer i de danske skove er den store generationskløft imellem de gamle træer, som er levested for mange arter, og de yngre træer under 100 – 150 år. Kløften skyldes den udbredte afskovning, som kulminerede omkring år 1800, hvor mindre end 3 % af Danmarks areal bestod af skov. Størstedelen af de statsejede skove er nyere, dvs. de er plantet efter skovforordningen af 1805 som produktionsskov. Det betyder, at der mangler flere generationer af træer, og det er også tilfældet i Furesø Kommune. Der findes dog også mange enkeltstående ældre træer i statsskovene.

### Hvad er der behov for?

Vi har et mangelfuldt kendskab til biodiversiteten i skovene og i særdeleshed i tilknytning til de gamle træer, og det vil være nødvendigt at opdatere denne viden. I de andre nordiske lande arbejdes der på løsninger, så generationskløften imellem de gamle og de yngre træer kommer til at betyde mindre, og det kan vi lade os inspirere af.

Mange af de gamle træer udgør en risiko for den rekreative færdsel eller for trafikken. Det er fortsat nødvendigt at balancere behovet for at bevare

træerne med risikoen for, at der kan ske ulykker. I skovene frarådes færdsel i stærk blæst pga. risiko for nedfald af grene og væltede træer, mens der langs veje og trafikstier er behov for, at man kan færdes sikkert, og risikotræer bliver derfor fældet.

### Handlinger

Periodevis hegning for at beskytte små selvsåede træer langs Farum Sø og Furesø

Etablering af skovgræsning

Afdrift af nåleplantager

Skovpleje i de kommunale skovområder

### Hvad har vi gjort?

Kommunen arbejder sammen med DN Furesø om at fremme de selvsåede bøgetræer langs med Farum Sø, så der også i fremtiden vil være skovbevokset med hjemmehørende træer.

Der er inddraget mindre skovarealer i græsningsfolde flere steder, da græsning i skov kan være med til at skabe mere variation og dermed flere levesteder for arter.

Nåleplantager, som ikke er naturligt hjemmehørende i Danmark, bliver afdrevet, så der kan blive plads til de arter af dyr og planter, som hører til.

Driftsgården plejer de kommunale skovarealer med biodiversitet som formål. Det indebærer bl.a. at lade dødt ved ligge til henfald.

## Indsatser for kommunalt ejet skov

- Indsatsområde for skov
- Fredskov

Skovpleje i kommunalt  
ejede skovområder

Skovgræsning og afdrift af  
nålebeplantning ved Enghaven

Foryngelse og ny opvækst  
nord for Farum Sø  
og på Grethesholm

Skovpleje ved  
Søndersø

Skovgræsning  
ved Ballerupvej



## Søer

**De tre store søer, Furesø, Farum Sø og Søndersø, sætter deres markante præg på kommunens landskab med stor værdi for naturen i kommunen og for borgernes adgang til naturoplevelser.**

### Hvordan går det?

Da Furesø Kommune overtog Søndersø i 2009 var søens miljøtilstand ikke tilstrækkelig god. Vandplan 2015-2021 foreskrev, at der skulle gøres en aktiv indsats for at forbedre tilstanden. Furesø Kommune gennemførte et naturgenopretningsprojekt, som har medført bedre vandkvalitet og klarere vand.

Furesø og Farum Sø opfylder fortsat ikke Vandplanens målsætning om miljøtilstand. Der er ikke foreskrevet indsatser for Farum Sø, da staten forventer, at søen udvikler sig positivt uden indsatser.

### Hvad er der behov for?

Det er de statslige vandplaner, som sætter mål for søerne og foreskriver indsatser, hvor det er nødvendigt. Farum Sø og Furesø indgår i det statslige overvågningsprogram, NOVANA, og især Furesø følges intensivt i de kommende år med undersøgelser af vandkvalitet, planter, fisk, bunddyr og algesammensætning. Der er ikke foreskrevet indsatser i denne planperiode, som løber indtil 2021.

Det er ligeledes nødvendigt at holde øje med det rekreative pres på søerne, så der fortsat kan være en balance imellem brugen af søerne og deres omgivelser til naturoplevelser, motion og fritidsaktiviteter, samtidig med at der er plads til naturen og de arter, som hører til.

### Hvad har vi gjort?

Naturgenopretningsprojektet i Søndersø gik ud på at opfiske store mængder skidtfisk for at forbedre balancen imellem rovfisk og skidtfisk. Opfiskningen har medført bedre vandkvalitet og et større bunddække af planter i søen, da vandet ikke længere er uklart af alger. Den rekreative benyttelse er også forbedret i perioden med en

badebro ved søens nordlige bred, opført som et samarbejde imellem forvaltningen og grundejerforeningerne nord for søen.

Den rekreative benyttelse af Farum Sø og dens omgivelser er blevet styrket med Farum Søsti, der er en 10 km lang rute, som er markeret i terrænet og beskrevet på kort.

#### Handlinger

Bio-manipulation i Søndersø (opfiskning)  
Farum Søsti – afmærkning og turfolder  
Ny fredning af Præstesø, Laanshøj og del af Søndersø  
Rekreative faciliteter ved Søndersø

Furesø var genstand for et stort naturgenopretningsprojekt fra 2001-2006. Siden 2003 har søen fået tilført ilt i sommermånederne for at binde fosfor til bundmaterialet. Furesø Kommune overtog ansvaret for projektet fra Frederiksborg Amt i 2007. Kommunerne omkring Furesø skal nu kigge på, om der fortsat skal iltes.

Fredningen af Præstesø, Laanshøj og del af Søndersø, som blev vedtaget i april 2019, omfatter den vestlige ende af Søndersø og fastlægger bestemmelser, der tilgodeser naturen i området. Det er ikke tilladt at sejle i kajak eller i kano, og der må kun fiskes i bestemte perioder af hensyn til fuglenes yngleområder.

Farum Søsti blev til i et samarbejde imellem Furesø Kommune og Naturstyrelsen, og projektet bestod i at beskrive en sammenhængende rute rundt om søen, markere ruten i terrænet og udgive en folder med kort. For hver 1 kilometer i terrænet er opstillet en sten indhugget med et motiv af et dyr eller en plante, som er typisk for området.

## Indsatser for søer

Afmærkning af rute om Farum Sø, med tilhørende turfolder

Iltning i Furesø

Fredning af del af Søndersø med bestemmelser for beskyttelse af fuglelivet ved søen

Naturgenopretning af Søndersø med opfiskning af skidtfisk

Badebro ved Søndersø i samarbejde med grundejerforeninger

## Overdrev og tør natur

Den tørre natur er en af de mest artsrige naturtyper i Danmark med stor betydning for en række sjældne og sårbare arter af planter, insekter og krybdyr. Naturtypen findes flere steder i Furesø Kommune, særligt på flyvestationen og i området omkring Præstesø samt rundt om Farum Sø.

### Hvordan går det?

Den tørre natur er under positiv udvikling i Furesø Kommune, og der er i planperioden kommet flere områder til, hvor planter og insekter trives og udbredes.

Naturstyrelsens eftersyn af beskyttet natur (§ 3-eftersynet) fra 2014 viste næsten en fordobling i arealet for naturtypen overdrev i kommunen i forhold til det hidtil kendte. En væsentlig del af årsagen til den positive udvikling i naturindhold kan tilskrives naturpleje. Siden 2014 er der yderligere kortlagt overdrev på flyvestationen. Med den igangværende naturpleje i kommunen må man forvente, at flere arealer kan udvikle sig til naturtypen overdrev.

### Hvad er der behov for?

Selv om den tørre natur er spredt ud over kommunen, så er det ofte mindre, isolerede områder, der ikke har sammenhæng med andre områder. Den manglende sammenhæng gør det svært for dyr og planter at sprede sig i landskabet. Vi skal arbejde på at øge sammenhængen i naturen, f.eks. ved at skabe nye naturområder gennem pleje af egnede områder.

Insektfaunaen i Danmark er generelt under pres pga. klimaforandringer, landbrugsdrift, sprøjtemidler og manglende sammenhæng i naturen. I de kommende år vil der være behov for en målrettet indsats for især dagsommerfugle og bier, der ofte er knyttet til den tørre natur.

### Hvad har vi gjort?

Furesø Kommune plejer ca. 40 ha tør natur i kommunalt eje. Den tørre natur kræver en vedholdende plejeindsats, da arealerne ellers gror til i langt græs, høje urter, buske og træer. Pleje af

### Handlinger

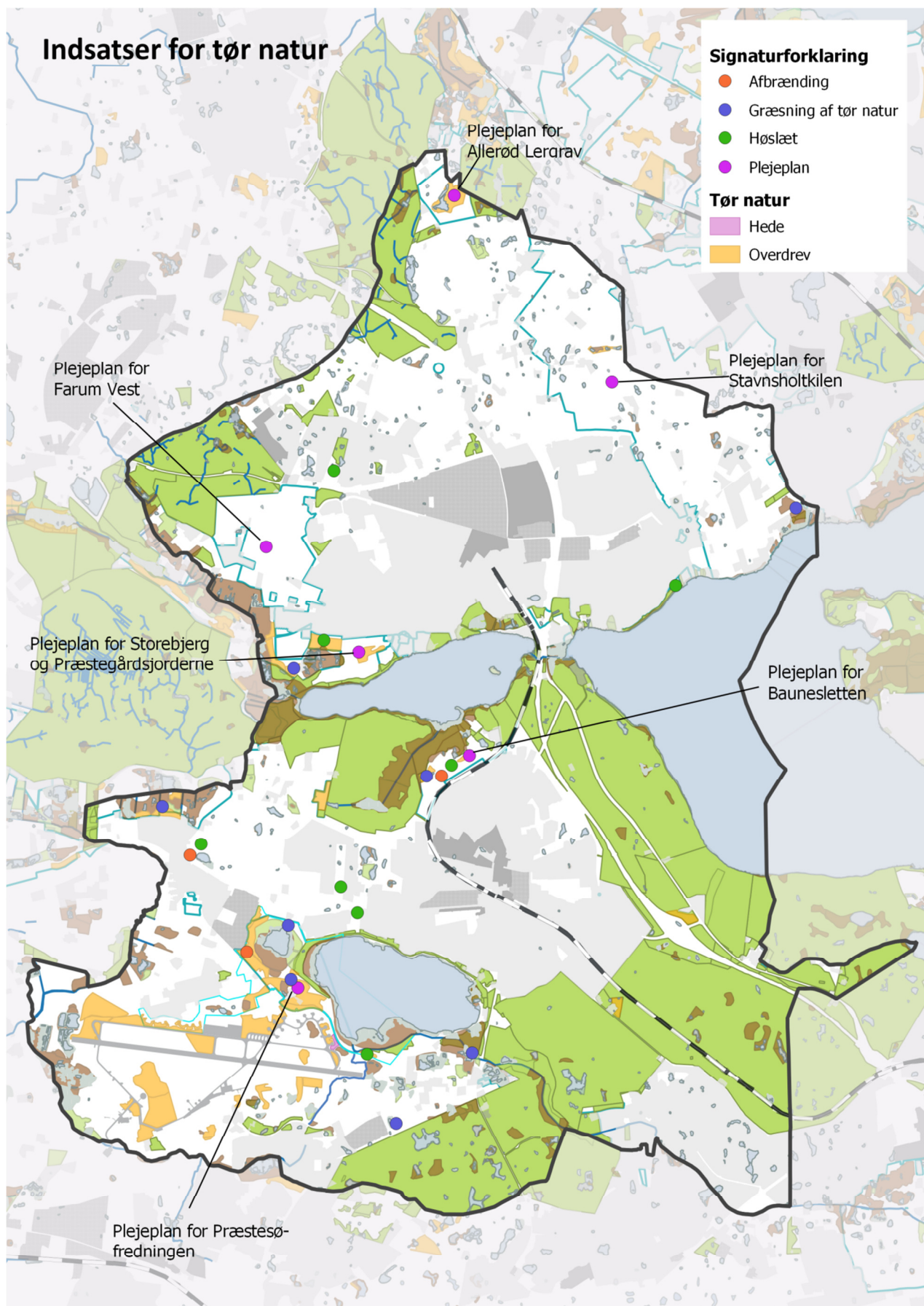
Plejeplan for Farum Vest  
Plejeplan for Storebjerg og Præstegårdsjorderne  
Plejeplan for Præstesø-fredningen  
Plejeplan for Stavnsholtkile-fredningen  
Ny fredning af Allerød Lergrav samt tilhørende plejeplan  
Ny fredning af Præstesø, Laanshøj og del af Søndersø  
Afgræsning af overdrev  
Høslæt på overdrev  
Høslæt af græsarealer med potentiale for overdrev  
Pleje af vejkanter med ændret slåningstidspunkt  
Afbrænding  
Kortlægning af natur – Oremosen, i Stavnsholtkilen og på flyvestationen

tør natur kan foregå med høslæt, afgræsning eller afbrænding, og det kan også omfatte at fjerne selvsået opvækst af træer og buske.

Furesø Kommunes dyrehold med får og kreaturer udgør en væsentlig del af den vedvarende indsats. Høslæt bruges også mange steder, og høet udgør en væsentlig del af dyrenes vinterfoder.

En stor del af indsatsen for den tørre natur fastlægges og beskrives i de plejeplaner for fredede områder, som Furesø Kommune som plejemyndighed skal udarbejde. Bekæmpelse af invasive arter, især gyldenris og bjørneklo, har også stor betydning for tilstanden af den tørre natur.





## Vådområder – småsøer, vandløb, moser og enge

De våde naturtyper, småsøer og vandløb er spredt ud over kommunen, både ude i det åbne land og inde i byområderne. De er vigtige levesteder for mange arter af smådyr og insekter, samtidig med at de modtager regnvand fra de omgivende arealer og er med til at lede vandet væk fra veje, haver og bebyggede arealer.

### Hvordan går det?

Småsøer, vandløb og moser i kommunen har i planperioden været i fokus for mange større og mindre projekter. Der er oprenset søer, plejet moser og restaureret vandløb flere steder, og udviklingen går i den rigtige retning for de fleste våde naturtyper.

### Hvad er der behov for?

For moser og enges vedkommende er tilgroning den største udfordring, og det kræver vedvarende pleje med græssende dyr at holde moserne lysåbne. For vandløbene er det dårlige fysiske forhold for fisk og insekter samt tilledning af spildevand, der er de store udfordringer.

For de mindre søer er tilgroning ligeledes en udfordring på grund af den kontinuerlige tilførsel af næringsstoffer fra omgivelserne. Tilgroningen gør søerne uegnede som levested for padder og vandinsekter, og vej- og tagvand kan forringe vandkvaliteten. Rydning og oprensning kan være nødvendigt med mellemrum.

### Hvad har vi gjort?

Furesø Kommune deltager i LIFE-projektet RigKilde-LIFE, som modtager støtte fra EU og fra staten til at forbedre naturtilstanden i de sårbare mosetyper rigkær og kildevæld. Der er efter aftale med lodejerne gennemført rydning og hegning flere steder i Mølleådalene, og der er udarbejdet skilte og undervisningsmateriale for at øge opmærksomheden på naturen.

Alle småsøerne i den nordlige del af kommunen er blevet undersøgt og beskrevet, så der nu findes beskrivelser af alle mindre søer i kommunen. På

### Handlinger

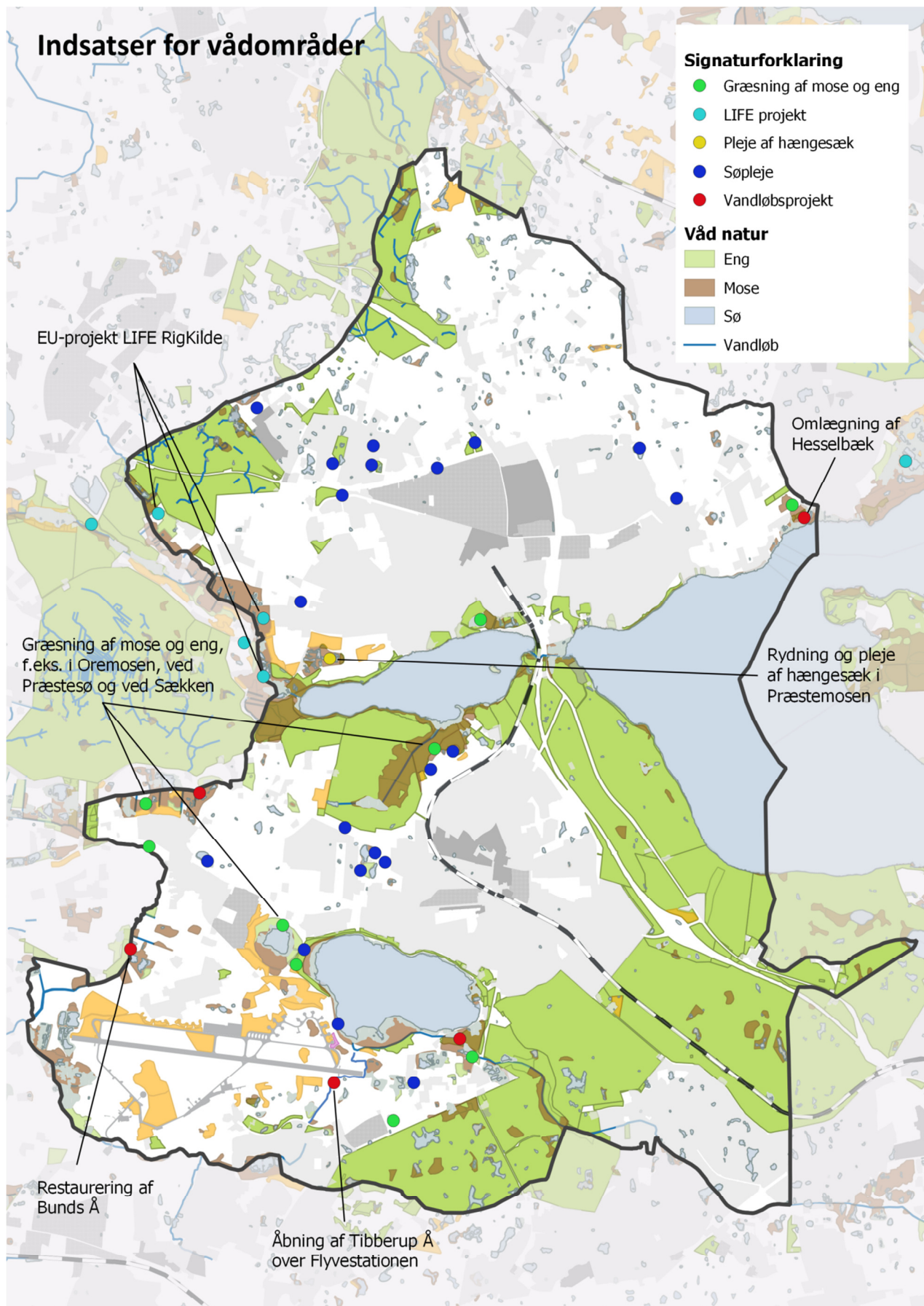
Åbning af Tibberup Å  
Restaurering af Bunds Å  
Regulering af Hesselbækken i Enghaven  
Registrering af småsøer  
Oprensning og pleje af 20 søer  
RigKilde-LIFE – restaureringsprojekt for moser  
Oprensning af Snarevadsgrøften  
Opsætning af hegn og afgræsning af moser og enge, f.eks. ved Præstesø, syd for Søndersø, ved Walgerholm og i Enghaven  
Rydning og pleje af hængesæk i Præstemosen

baggrund af beskrivelserne er 20 søer blevet plejet eller oprenset for at forbedre naturforholdene.

Der er i planperioden gennemført to større restaureringer af åerne Tibberup Å og Bunds Å. Tibberup Å er blevet åbnet på tværs af flyvestationen, og her et par år efter er der allerede mange fisk i åen. Bunds Å har også fået forbedrede forhold med udlæg af sten, gydegrus og etablering af sandfang for at sikre klart vand.

Kommunen plejer eng- og mosearealer med græssende dyr flere steder, f.eks. rundt om Præstesø, ved Walgerholm og syd for Søndersø. De græssende dyr er med til at forhindre tilgroning. Der er også ryddet træopvækst flere steder for at genskabe de lysåbne forhold, som er en forudsætning for at mange af de plantearter, som hører til i mose og eng, kan leve der. En ekstra gevinst ved rydning af opvækst kan være, at landskabets former kommer til syne.





## Fokusarter

Furesø Kommune har udvalgt otte arter af planter og dyr, som er særligt sårbare eller sjældne, og derfor kræver ekstra opmærksomhed. Arterne er de to sommerfugle, *violetrandet ildfugl* og *mørk pletvinge*, planterne *tørveviol*, *rosmarinlyng*, *maj-gøgeurt*, *sod-siv* og *hjertergræs* samt krybdyret *markfirben*.

### Hvordan går det?

Alle de otte fokusarter har været genstand for pleje eller forbedring af levesteder i den forgangne planperiode. For plantearterne gælder, at der hurtigt vil være et positivt resultat af forbedringer af levestedet ved at skabe mere lys og plads, og især rosmarinlyng og hjertergræs er i fremgang på grund af den gennemførte pleje. Ved at forbedre forholdene for én art, forbedrer vi også forholdene generelt for en lang række andre arter.

De to arter af sommerfugle er begge afhængige af tilstedeværelsen af bestemte arter af planter, og en forbedring af deres levesteder er derfor i høj grad et spørgsmål om at forbedre voksestederne for værtsplanterne. Mørk pletvinge findes fortsat ikke i Furesø Kommune, men violetrandet ildfugl findes flere steder, dog med meget små og sårbare bestande.

### Hvad er der behov for?

Tørveviol og maj-gøgeurt er ud over lys også afhængige af opadstigende grundvand. Begge arter vokser i kalkrige moser, og her er det lige så vigtigt at sørge for gode hydrologiske forhold.

Markfirben kunne leve flere steder end tilfældet er nu, hvor der kun kendes en lille bestand fra området omkring Præstesø og Laanshøj. Udfordringen er, at der ikke er natursammenhæng imellem de potentielle levesteder og det eksisterende, og dyrene kan derfor ikke sprede sig i landskabet. Vi skal arbejde for at skabe sammenhæng imellem levestederne.

Det gælder også for sommerfuglene, der generelt er i meget kraftig tilbagegang, og det er et stort problem, fordi bestandene bliver for små og for spredte. Det betyder, at de ikke kan udveksle

### Handlinger

Violetrandet ildfugl – forbedring af levested på Baunesletten

Sodsiv – rydning af opvækst ved levested

Markfirben – udlæg af sten og stammer, rydning rundt om levesteder

Mørk pletvinge – kortlægning af potentielle levesteder

Rosmarinlyng – rydning ved levested i Præstemosen

Tørveviol, maj-gøgeurt og hjertergræs – høslæt på levesteder samt rydning af opvækst

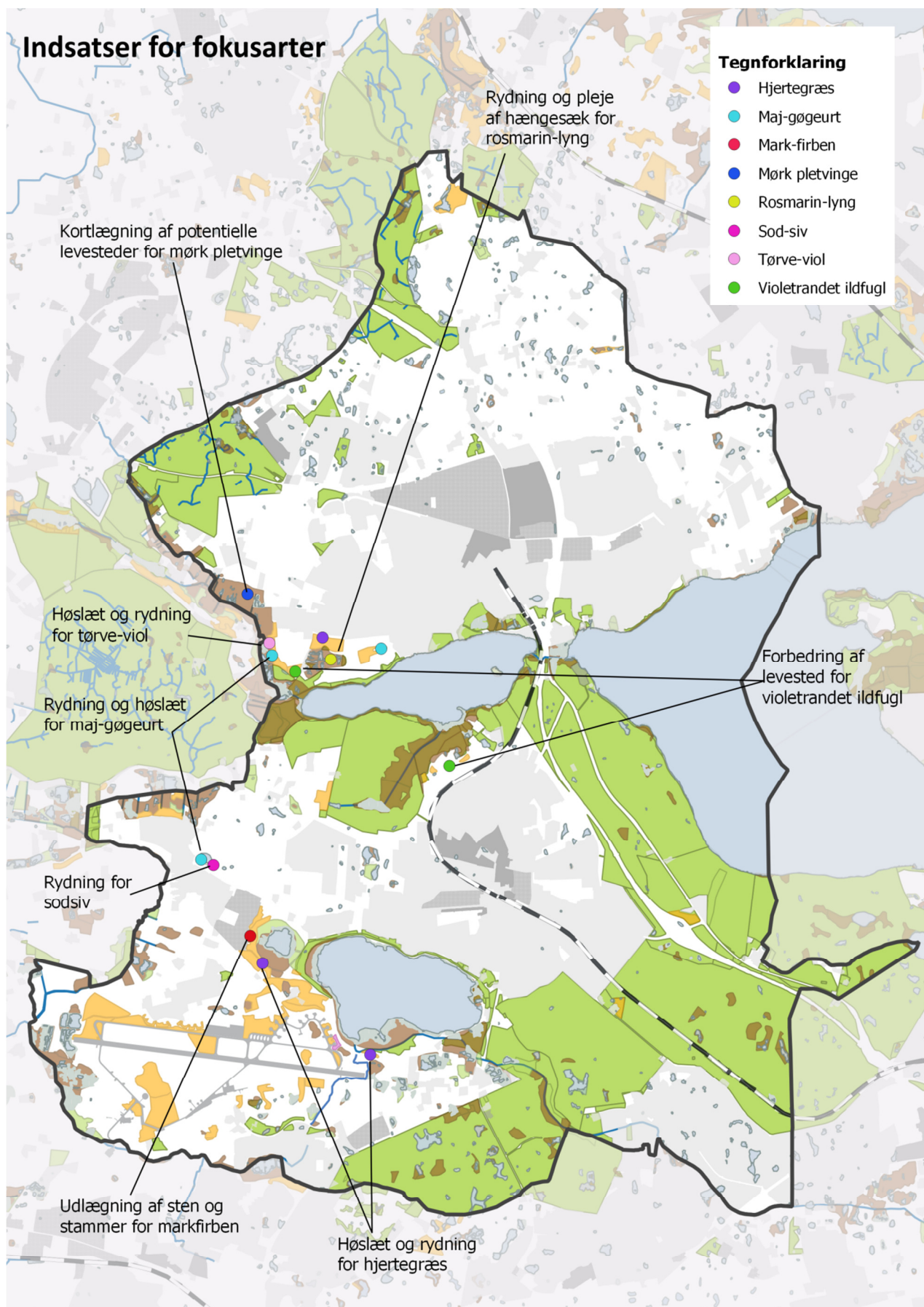
genmateriale imellem bestandene, og der sker ikke genindvandring, hvis en bestand forsvinder et sted.

### Hvad har vi gjort?

LIFE-projektet har stået for rydning i den del af Farum Sortemose, hvor tørveviolen vokser. De kommende år vil vise, om det sammen med afgræsning vil fremme artens udbredelse i mosen, eller om der er behov for flere tiltag, f.eks. forbedring af hydrologien i mosen. Projektet gavner også andre af fokusarterne, især maj-gøgeurt, der har samme voksested. Sommerfuglearterne har også gavn af en forbedring af forholdene i mosen, da rydning og græsning vil give flere blomstrende planter.

Et projekt på Baunesletten skal især sikre blomstrende planter til nektar, så sommerfuglene har rigeligt at leve af. Ud over violetrandet ildfugl, vil mange flere arter af sommerfugle og insekter få gavn af blomsterfloret.





## Invasive arter

Invasive arter udgør fortsat en stor trussel mod vores biodiversitet, og det er både omkostningsfuldt og svært at bekæmpe de uønskede arter. Furesø Kommune har gjort en stor indsats for at bekæmpe især bjørneklo og gyldenris, og det har båret frugt.

### Hvordan går det?

Bjørneklo og gyldenris har været genstand for en intensiv bekæmpelsesindsats i hele planperioden, og begge arter er i kraftig tilbagegang, særligt på kommunale arealer.

Rød hestehov er fortsat en udfordring langs med vandløbene, og der gøres forsøg med at finde de bedste metoder til bekæmpelse.

Pileurt findes mange steder i kommunen og er en kæmpe udfordring, alene af den grund, at man endnu ikke har fundet en god metode til bekæmpelse af arten. De metoder, som findes nu, er meget omkostningsfulde, og det vides endnu ikke, om det vil være effektivt i længden.

### Hvad er der behov for?

Invasive arter kan kun bekæmpes med en vedholdende indsats mange år i træk. Det gælder for alle arter af invasive planter, at de ikke forsvinder med et enkelt års indsats. Hvis en enkelt plante af bjørneklo får lov at kaste frø, så kan der komme 10.000 nye planter, så det er utrolig vigtigt at holde ved.

På Vejdirektoratets og Banedanmarks arealer er der fortsat store bestande af gyldenris, som spreder frø til naboarealer, og mange haveejere har også fortsat gyldenris i haven. Arten kan tilmed købes i butikkerne, så der ligger en særlig opgave i at formidle viden til borgerne om, at gyldenris er uønsket.

De helt store udfordringer er kæmpe-pileurt og især japansk pileurt, som er meget vanskelige at bekæmpe. Desværre kan disse arter vise sig at blive ekstremt omkostningsfulde – både at bekæmpe og at lade være, da de kan ødelægge veje,

fundamenter og i sidste ende forringe værdien af en ejendom.

### Handlinger

Bjørneklo – bekæmpelse på kommunale arealer, tilsyn på private arealer, tilbud om uddannelse i bekæmpelse til borgere mv.

Gyldenris – bekæmpelse på kommunale arealer, oplysning til borgerne

Rød hestehov – forsøg med bekæmpelsesmetoder

Pileurt – kortlægning af bestande

Kortlægning af 10 arter af invasive planter  
Bekæmpelse af mink med fælder

### Hvad har vi gjort?

Driftsgården har i alle årene gjort et stort arbejde og brugt mange ressourcer på bekæmpelse af bjørneklo og gyldenris. Indsatsplanen mod bjørneklo har været et godt redskab til at få de private grundejere til at bekæmpe bjørneklo på egne arealer.

Kommunen benytter enhver lejlighed til at oplyse og vejlede borgerne i at bekæmpe de invasive arter, og om vigtigheden af at gøre det, f.eks. ved Miljødage, gennem Grøn Guide og ved arrangementer om bekæmpelse.

Der har været udført forsøg med forskellige metoder til bekæmpelse af rød hestehov for at se, om opgravning, slåning eller dampning ville give det bedste resultat. Der gøres også forsøg med bekæmpelse af pileurt.

## Indsatser for invasive arter

Kortet viser kun et udpluk af kommunens indsats for at bekæmpe invasive arter. Kortlagte bestande vises for de årstal som fremgår af tegnforklaringen. Udbredelsen kan have ændret sig i positiv eller negativ retning.

- Gyldenris (2012)
- Kæmpe-Bjørneklo (2017)
- Øvrige (2012)
  - Japanpileurt
  - Kæmpe-pileurt
  - Rød hestehov
  - Armensk Brombær
  - Kæmpe-balsamin
  - Pastinak

Forsøgsprojekt for japansk pileurt

Bekæmpelse af bjørneklo med slåning, græsning eller opgravning

Forsøgsprojekt for rød hestehov

Bekæmpelse af gyldenris med slåning eller græsning



## Samarbejde og formidling

**Furesø Kommune samarbejder med nabokommunerne, Naturstyrelsen, foreninger og borgere i mange større og mindre projekter og i sammenhænge, der har naturen som omdrejningspunkt.**

### Naturpark Mølleåen

I 2017 fik Mølleådalens sit naturpark-mærke i et samarbejde mellem Egedal, Allerød, Frederikssund og Furesø Kommuner, samt Naturstyrelsen Østsjælland. Danmarks Naturfredningsforening, Foreningen Naturparkens Venner og Friluftsrådet indgår i samarbejdet. Området har i mange år været kendt som "Naturparken mellem Farum og Slangerup", som et borgerdrevet initiativ til at formidle natur-, kultur- og landskabsværdierne i ådalen. Med naturpark-mærket er området blevet anerkendt som et unikt naturområde med et stærkt formidlingspotentiale, i selskab med blandt andet Nisum Fjord, Vesterhavet og Åmosen.

Der er tilknyttet en naturvejleder, som bl.a. holder offentlige arrangementer, gennemfører aktiviteter i naturparkplanen samt står for formidling gennem skiltning og hjemmeside.

### Hjortøgaard Naturstøttepunkt

Området, hvor gården Hjortøgaard tidligere lå, og som i mange år indgik som en del af Flyvestation Værløse, er nu center for et borgerdrevet initiativ til formidling af natur og naturpleje. Hjortøgaard Naturstøttepunkt er drevet af en forening med tilskud fra Furesø Kommune, og deres primære formål er at formidle natur til børn og familier. Naturstøttepunktet holder arrangementer og undervisning med udgangspunkt i naturen omkring flyvestationen og i kommunens dyrehold, som har hjemme i området.

### Frivillig naturpleje

Tre frivillige græsserlaug er aktive inden for kommunen, og dertil kommer en række mere eller mindre organiserede grupper, som frivilligt udfører naturpleje, f.eks. leslåning.

DN's Græsserlaug plejer kommunalt og privatejede områder i Farum Enghave samt på det kommunalt ejede område, Skovvænget, nord for Farum Sø. Kommunen står for at opsætte hegn samt sørger for at hegn, vand og strøm fungerer, mens de frivillige står for den daglige drift og fører tilsyn med dyrene. Foreningen Koklapperne og foreningen Laanshøj Naturplejelaug plejer områder inden for Præstesøfredningen. Disse områder er pt. i privat eje, men som plejemyndighed i fredede områder bidrager kommunen med støtte til aktiviteterne.

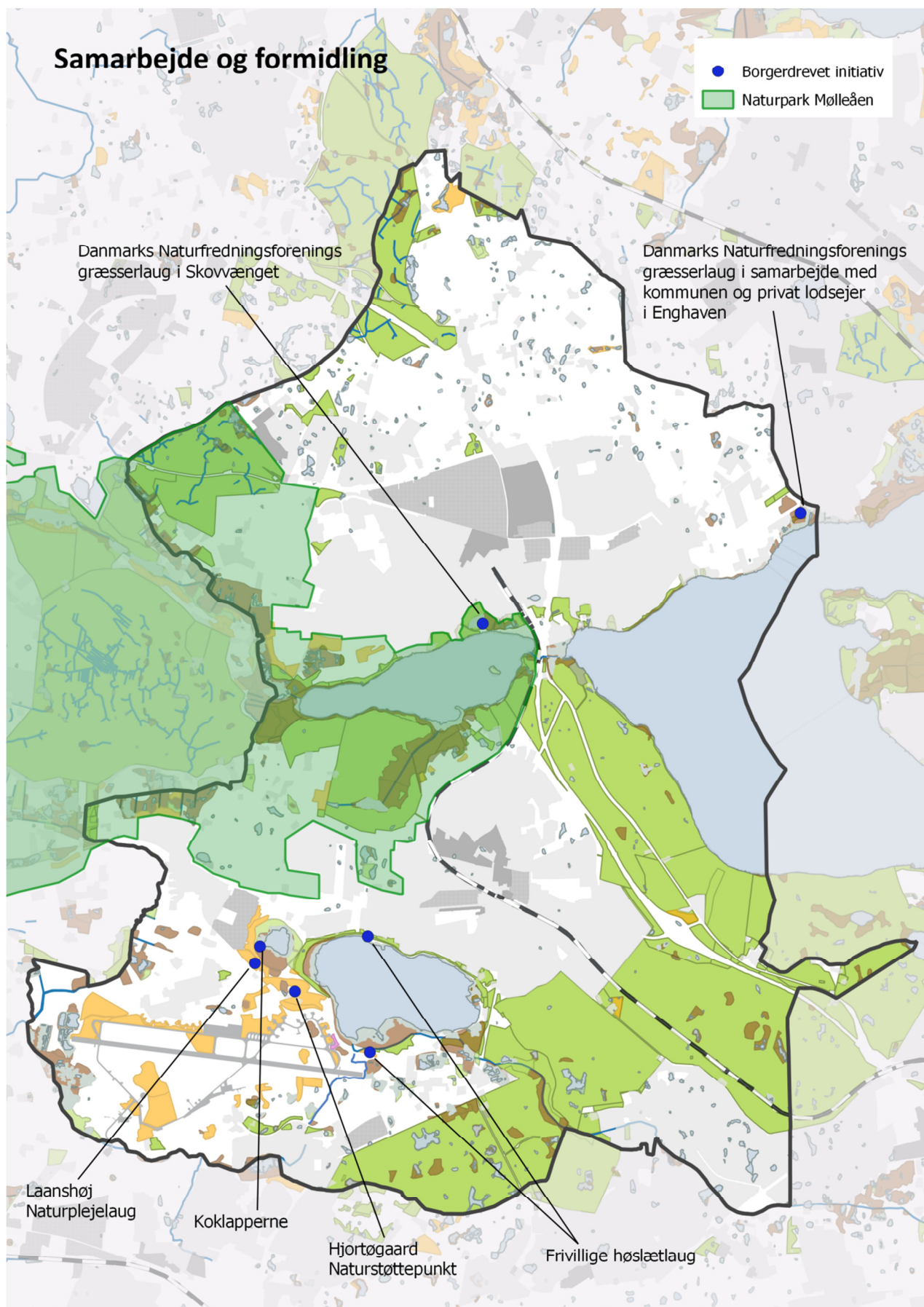
En del af Sønderød Vandværks område plejes med høslæt af frivillige fra Agenda21 i samarbejde med Laanshøj Naturplejelaug, og høslættet afholdes som et åbent arrangement, hvor borgere kan komme og lære at slå med le. Kommunen støtter det årlige arrangement ved at hjælpe med praktiske opgaver, og enkelte år har arrangementet fået tilskud fra Miljøinitiativpuljen.

En gruppe frivillige borgere i Værløse plejer et lille, kommunalt ejede område nord for Sønderød, som tidligere var en fin løveng med mange sjældne arter. Ved at slå med le og fjerne uønsket opvækst er det målet at genskabe løvengen. Kommunen har også her hjulpet med praktiske opgaver.

### Fremadrettede aktiviteter

Alle de frivillige initiativer har det til fælles, at de har behov for, at kommunen understøtter aktiviteterne med ressourcer og praktisk hjælp. Det kan afdækkes, om der er grundlag for flere frivillige græsserlaug eller høslætlaug flere steder i kommunen, enten på kommunalt eller privat ejede jord.





## Perspektiv og ressourcer

**Mål og sigtelinjer i Grøn Plan udgør et godt fundament for kommunens strategiske indsats og konkrete tiltag. Mange af de indsatser, som er nævnt i Grøn Plan, er blevet gennemført i perioden, og mange af indsatserne er vedvarende og tilbagevendende.**

### Det videre arbejde

Planperioden for Grøn Plan løber til 2024, og i de næste fem år skal vi fokusere på de udfordringer, der fortsat er i forhold til at sikre beskyttelse af naturen, øge naturrigdommen og formidle naturværdierne.

Kommunen vil fortsætte samarbejdet med de frivillige foreninger og borgere om at pleje naturen, og om at formidle naturværdierne i kommunen.

Grøn Plan udgør sammen med Byrådets Arbejdsprogram grundlaget for de kommende års arbejde på naturområdet. Til hjælp for prioriteringen af indsatser de kommende år planlægger forvaltningen i 2020 at gennemføre en overordnet analyse, som indenfor udvalgte områder skal liste forskellige aspekter som f.eks. natursårbarhed, trusselsniveau (om naturen er truet af f.eks. tilgroning eller invasive arter), borgerinteresse og omkostningsniveau.

Fokusområderne kan f.eks. omfatte biodiversitet i skovene, sjældne og sårbare arter, og invasive arter, med særlig fokus på de arter, der er mest problematiske eller svære at bekæmpe.

### Økonomi

De midler, der er til rådighed for indsatsen, prioriteres jf. Grøn Plan efter "brandmandens lov": bevar værdifuld natur – genopret skadet natur – etabler ny natur. Med prioriteringen i 2020 vil vi få et værktøj, som også inddrager omkostninger og deraf behovet for at tilføre flere ressourcer til særlige indsatser. Udgifter til prioriteringsanalysen afholdes inden for rammerne af Grøn Plan anlægspuljen.

Den årlige anlægspulje til at gennemføre projekter på baggrund af Grøn Plan udgør en del af de samlede midler, som forvaltningen har til rådighed til at gennemføre naturpleje samt andre indsatser for natur og naturformidling.

En væsentlig del af indsatsen gennemføres for de løbende driftsmidler, og dertil kommer at kommunen hvert år søger støtte til naturpleje fra Landdistriktsmidlerne (landbrugsstøtte). Landbrugsstøtten gives til pleje af de græs- og naturarealer, som kommunen ejer og driver med høslæt og græsning, og der gives en særlig støtte til at drive områderne økologisk. Støtten udgør et væsentligt tilskud til kommunens økologiske dyrehold.

EU-projektet LIFE-RigKilde gennemføres med støtte fra EU-LIFE ordningen og fra staten. EU betaler 60 % af omkostningerne, staten betaler 38 %, og de resterende 2 % betaler kommunen selv ud fra driftsbudgettet.

Vandplanprojekter finansieres direkte af staten og EU, men støtten gives udelukkende til de miljøforbedrende tiltag, og ikke til f.eks. formidling og rekreative faciliteter. Der kan derfor være udgifter forbundet med projekterne, som kommunen selv skal afholde.

Der kan også søges støtte fra midlertidige ordninger til særlige indsatser, f.eks. til rekreative faciliteter, og kommunen benytter sig af sådanne ordninger, når det er muligt. Fugletårnet ved Sønderød blev opført for midler fra en sådan ordning.



## **Grøn Plan 2013-2024**

Status for perioden 2013-2019.